

**Wytyczne w zakresie sposobu postępowania w razie wykrycia
nieprawidłowości w wykorzystaniu środków FEAD oraz raportowania o
nieprawidłowościach finansowych w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Żywnościowa 2014-2020**

ZATWIERDZAM

PODSEKRETARZ STANU

.....**Elżbieta Seredyna**.....
Minister Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia...03...08...2015 r.

Spis treści

Wykaz skrótów

Rozdział 1 – Podstawy prawne

Podrozdział 1.1 – Podstawa prawna wydania wytycznych

Podrozdział 1.2 – Najważniejsze akty prawne i dokumenty regulujące kwestię korygowania nieprawidłowych wydatków

Rozdział 2 – Zakres wytycznych

Rozdział 3 – Definicje

Rozdział 4 – Warunki ogólne

Rozdział 5 – Definicja nieprawidłowości i źródła informacji o nieprawidłowościach

Podrozdział 5.1 – Źródła informacji o nieprawidłowościach

Rozdział 6 – Sposoby postępowania z nieprawidłowościami

Podrozdział 6.1 – Stwierdzenie nieprawidłowości przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu

Podrozdział 6.2 – Stwierdzenie nieprawidłowości przed zatwierdzeniem wniosku beneficjenta o płatność

Sekcja 6.2.1 – Stwierdzenie nieprawidłowości przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o płatność

Sekcja 6.2.2 – Stwierdzenie nieprawidłowości w trakcie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność

Podrozdział 6.3 – Nieprawidłowości stwierdzone po zatwierdzeniu wniosku beneficjenta o płatność

Rozdział 7 – Obliczanie wysokości korekty finansowej

Rozdział 8 – Odzyskiwanie środków i skutki nieprawidłowości dla beneficjentów

Podrozdział 8.1 – Procedura odzyskiwania środków wskazana w art. 207 ufp

Podrozdział 8.2 – Postępowanie z nieprawidłowo lub nieterminowo rozliczonymi zaliczkami

Podrozdział 8.3 – Sankcje w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dla beneficjentów

Podrozdział 8.4 – Rejestr podmiotów wykluczonych

Rozdział 9 – Obliczanie odsetek od kwot podlegających zwrotowi oraz z tytułu nierozliczonych zaliczek

Rozdział 10 – Nieprawidłowość indywidualna niezawiniona przez beneficjenta – procedura dokonywania korekty finansowej

Rozdział 11 – Nieprawidłowość systemowa – procedura dokonywania korekty finansowej.

Rozdział 12 – Odpowiedzialność za proces korygowania wydatków

Rozdział 13 – Korekta finansowa a rozliczenia z Komisją Europejską

Rozdział 14 – Ogólne zasady raportowania nieprawidłowości .

Wykaz skrótów

Użyte w niniejszych wytycznych skróty oznaczają:

- a) CBA – Centralne Biuro Antykorupcyjne,
- b) FEAD – Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym
- c) IA – Instytucja Audytowa,
- d) IC – Instytucja Certyfikująca,
- e) IMS – ang. Irregularity Management System – system informatyczny uruchomiony i administrowany przez Komisję Europejską, za pomocą którego informacje o nieprawidłowościach przekazywane są przez państwa członkowskie do KE,
- f) IP – Instytucja Pośrednicząca,
- g) IZ – Instytucja Zarządzająca,
- h) KE – Komisja Europejska,
- i) MF-R – komórka organizacyjna Ministerstwa Finansów właściwa w zakresie przekazywania do KE informacji o nieprawidłowościach w wykorzystaniu środków pochodzących z POPŻ,
- j) NIK – Najwyższa Izba Kontroli,
- k) OLAF – Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych,
- l) POPŻ – Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa,
- m) UZP – Urząd Zamówień Publicznych.

Rozdział 1 – Podstawy prawne

Podrozdział 1.1 – Podstawa prawna wydania wytycznych

1) Niniejsze wytyczne zostały wydane na podstawie art. 134 a ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.).

Podrozdział 1.2 – Najważniejsze akty prawne i dokumenty regulujące kwestię korygowania nieprawidłowych wydatków

- 1) Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE z 2010 r. C 83 z 30.03.2010), którego art. 325 obliguje Państwa Członkowskie do ochrony interesów finansowych UE.
- 2) Konwencja w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r. (Dz. Urz. C 316 z 27.11.1995), dotycząca ochrony budżetu UE przed nadużyciami finansowymi, zwana dalej Konwencją w sprawie ochrony interesów finansowych WE.
- 3) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014, zwanego dalej rozporządzeniem FEAD.
- 4) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 532/2014 z dnia 13 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. U. UE L 148/54 z dnia 20.05.2014), zwanego dalej rozporządzeniem delegowanym.
- 5) Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146

- oraz z 2015 r. poz. 378), zwana dalej ustawą o zasadach realizacji.
- 6) Projekt Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) .../... z dnia 8.7.2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 przepisami szczegółowymi dotyczącymi zgłaszania nieprawidłowości w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym¹
  - 7) Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.) zwana dalej ustawą.
  - 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.), zwana dalej ufp.

Rozdział 2 – Zakres wytycznych

- 1) Niniejsze wytyczne przedstawiają sposób postępowania w zakresie korygowania wydatków, w tym w szczególności ustalania i nakładania korekt finansowych, a także odzyskiwania środków nieprawidłowo wydatkowanych w procesie realizacji POPŻ.
- 2) Wytyczne dotyczą określenia sposobu postępowania instytucji zarówno w przypadku korekt finansowych nakładanych na beneficjentów, jak i na instytucje uczestniczące w systemie wdrażania funduszy unijnych. Zasadniczą część wytycznych stanowi jednak opis sposobu postępowania instytucji w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej. Nieprawidłowości systemowe zostały w niniejszych wytycznych potraktowane jako przypadek szczególny.
- 3) Wytyczne zawierają również podstawowe informacje na temat postępowania ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie ich rejestrowania i raportowania do KE.

Rozdział 3 – Definicje

Następujące terminy użyte w wytycznych oznaczają:

- 1) Działania korygujące – pomniejszenie kwoty wydatków kwalifikowalnych zawartych we wniosku beneficjenta o płatność o kwotę wydatków nieprawidłowych w sytuacjach opisanych w Rozdziale 6, Podrozdziale 6.2 lub nałożenie korekty finansowej, o czym mowa w Podrozdziale 6.3.
- 2) Korekta finansowa – kwota, o jaką pomniejsza się współfinansowanie UE dla projektu lub programu operacyjnego w związku z nieprawidłowością indywidualną lub systemową. Ilekroć w niniejszych wytycznych jest mowa o korekcie, należy przez to rozumieć korektę finansową, o której mowa w niniejszym punkcie.
- 3) Nadużycie finansowe – zgodnie z art. 1 Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych WE to jakiegokolwiek umyślne działanie lub zaniechanie naruszające interesy finansowe Wspólnot Europejskich w odniesieniu do wydatków, polegające na: i) wykorzystaniu lub przedstawieniu fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów w celu sprzeniewierzenia lub bezprawnego zatrzymania środków z budżetu

---

¹ W tym także projekt Draft Commission Working Document Implementing Regulation (EU) No .../...of XXX setting out the modalities for the reporting of irregularities under Regulation (EU) No 223/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 on the Fund for European Aid to the Most Deprived

ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez Wspólnoty Europejskie lub w ich imieniu, ii) nieujawnieniu informacji, mimo istniejącego obowiązku w tym zakresie, w celu sprzeniewierzenia lub bezprawnego zatrzymania środków z budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich lub budżetów zarządzanych przez Wspólnoty Europejskie lub w ich imieniu, iii) niewłaściwym wykorzystaniu takich środków do celów innych niż te, na które zostały pierwotnie przyznane;

4) Nieprawidłowość indywidualna – nieprawidłowość, o której mowa w art. 2 pkt 16 rozporządzenia FEAD tj. oznacza każde naruszenie prawa Unii lub prawa krajowego dotyczącego jego stosowania wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego uczestniczącego we wdrażaniu Funduszu, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie Unii związaną z finansowaniem nieuzasadnionego wydatku z budżetu Unii .

5) Nieprawidłowość systemowa – zgodnie z art. 2 pkt 18 rozporządzenia FEAD oznacza każdą nieprawidłowość, która może mieć charakter powtarzalny, o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia w podobnych rodzajach operacji, będącą konsekwencją istnienia poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, w tym polegającą na niewprowadzeniu odpowiednich procedur zgodnie z rozporządzeniem ogólnym.

6) Nieprawidłowy wydatek – odnosi się do nieprawidłowości, o której mowa w art. 2 pkt 16 rozporządzenia FEAD.

7) Podejrzanie popełnienia nadużycia finansowego - w rozumieniu niniejszych wytycznych nieprawidłowość, która prowadzi do wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego na poziomie krajowym w celu stwierdzenia zamierzonego zachowania, w szczególności nadużycia finansowego, o którym mowa w art. 1 ust. 1 lit. a) Konwencji sporządzonej na podstawie artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, o ochronie interesów finansowych Wspólnot.

8) Podmiot gospodarczy – zgodnie z art. 2 pkt 17 rozporządzenia FEAD jest to każda osoba fizyczna lub prawna lub inny podmiot biorący udział we wdrażaniu pomocy z POPŻ, z wyjątkiem państwa członkowskiego wykonującego swoje uprawnienia władzy publicznej².

9) Organizacje partnerskie - podmioty publiczne lub organizacje niekomercyjne, które dostarczają, bezpośrednio lub za pośrednictwem innych organizacji partnerskich, żywność lub podstawową pomoc materialną, w stosownych przypadkach, w połączeniu z innymi środkami towarzyszącymi lub które podejmują działania mające bezpośrednio na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących.

10) Poważny defekt w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli – zgodnie z art. 2 pkt 19 rozporządzenia FEAD oznacza defekt, dla którego wymagane są istotne usprawnienia w systemie, który naraża Fundusz na znaczne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości, i którego istnienie jest niezgodne z opinią audytową bez zastrzeżeń o funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli

---

² Takie zdefiniowanie podmiotu gospodarczego wyraźnie wskazuje, że nie chodzi jedynie o beneficjenta, lecz również inne osoby lub podmioty uczestniczące w realizacji projektu, np. podwykonawców.

- 11) Wydatek kwalifikowalny – koszt lub wydatek poniesiony w związku z realizacją projektu w ramach PO, który kwalifikuje się do refundacji, rozliczenia (w przypadku systemu zaliczkowego) zgodnie z umową o dofinansowanie
- 12) Pierwsze ustalenie administracyjne lub sądowe – pierwszą oceną pisemną dokonaną przez właściwy organ administracyjny lub sądowy, stwierdzająca, na podstawie konkretnych faktów, istnienie nieprawidłowości, bez uszczerbku dla możliwości późniejszej zmiany lub cofnięcia tego twierdzenia w następstwie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania administracyjnego lub sądowego³.
- 13) Zamówienie publiczne - pisemna umowa odpłatna, zawartą pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane przewidziane w projekcie realizowanym w ramach POPŻ, przy czym dotyczy to również umów o udzielenie zamówień zgodnie z ustawą Pzp.

Rozdział 4 – Warunki ogólne

- 1) Zgodnie z przepisami rozporządzenia FEAD, Państwo Członkowskie jest zobowiązane do zapobiegania, wykrywania i korygowania nieprawidłowości, w tym nadużyć finansowych, oraz odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zaległych płatności oraz, w razie potrzeby, do prowadzenia innych działań naprawczych w związku z popełnionymi nieprawidłowościami.
- 2) Zapobieganie nieprawidłowościom polega przede wszystkim na zaprojektowaniu systemu zarządzania i kontroli zgodnie z przepisami unijnymi, które zostały tak skonstruowane, by zapewnić efektywne i zgodne z obowiązującymi przepisami wykorzystanie środków pochodzących z budżetu UE. Zasadniczym elementem sprawnego funkcjonowania tego systemu jest zapewnienie zaplecza ludzkiego o odpowiednich kwalifikacjach. Ponadto, istotną rolę odgrywają działania informacyjne oraz edukacyjne skierowane do beneficjentów, w szczególności w zakresie zasad wdrażania POPŻ.
- 3) Wykrywanie nieprawidłowości ma miejsce przede wszystkim podczas szeroko pojętych kontroli wdrażania POPŻ, tj. przede wszystkim podczas kontroli dokumentacji projektu (np. kontrola ex-ante i ex-post zamówień publicznych), weryfikacji wniosków o płatność przedkładanych przez beneficjenta oraz kontroli na miejscu realizacji projektów prowadzonych przez różne podmioty, w tym w szczególności IZ, IP a także IA i UZP. Ponadto, w szczególności w przypadku przedsięwzięć, których realizacja rozpoczęła się przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, błędy mogą być wykrywane na etapie oceny wniosków o dofinansowanie projektu bądź w trakcie kontroli, o których mowa w art. 22 ust. 3 i ust. 4 ustawy o zasadach realizacji, a więc przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu.

---

³ Za podmiot administracyjny uważa się również instytucje pełniące funkcje IP, które nie są organami administracji państwowej ani samorządowej. Wstępne ustalenie może mieć formę: wyniku kontroli lub innego dokumentu kończącego kontrolę lub audyt, dokumentu sporządzonego w wyniku weryfikacji dokumentacji (np. weryfikacji wniosku o płatność lub wniosku o dofinansowanie), notatki urzędowej lub służbowej, innego dokumentu sporządzonego w procesie zarządzania i kontroli środków z UE, postanowienia o wszczęciu postępowania przez organy ścigania, orzeczenia sądu.

- 4) Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości (tj. dokonanie tzw. *pierwszego ustalenia administracyjnego lub sądowego*) wiąże się z koniecznością podjęcia działań korygujących, polegających na pomniejszeniu wydatków kwalifikowalnych we wniosku beneficjenta o płatność lub na nałożeniu korekty finansowej. Ponadto należy dokonać oceny czy nieprawidłowość wymaga zgłoszenia do KE.
- 5) Podstawą prawną do nałożenia korekty finansowej są: przepisy rozporządzenia FEAD, przepisy rozporządzenia delegowanego, ustawa oraz umowa o dofinansowanie projektu, w której beneficjent zobowiązuje się realizować projekt zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi, krajowymi, w tym w szczególności z ustawą oraz wytycznymi.
- 6) Celem korekty finansowej jest doprowadzenie do sytuacji, w której 100% wydatków objętych wnioskiem o płatność, skierowanym do KE, będzie zgodnych z regulacjami UE i krajowymi. W odniesieniu do projektu korekta wiąże się z obniżeniem kwoty współfinansowania UE przyznanej temu projektowi. Kwota korekty może zostać ponownie wykorzystana w POPŻ, jednakże nie może zostać przeznaczona na projekt, który był przedmiotem korekty.
- 7) W przypadku, gdy mamy do czynienia z nieprawidłowością systemową, dokonanie korekty polega na zmniejszeniu wkładu unijnego dla PO PŻ. Jednakże, gdy korekta finansowa nie dotyczy całego programu, kwota korekty może zostać ponownie wykorzystana na dany PO PŻ, z wyłączeniem projektów dotkniętych nieprawidłowością systemową.
- 8) Odzyskiwanie nieprawidłowo wydatkowanych środków polega na podjęciu działań zmierzających do tego, by beneficjent zwrócił nieprawidłowo wydatkowane środki lub by zostały one potrącone z kolejnych płatności na rzecz beneficjenta.
- 9) Działania naprawcze polegają na likwidacji skutków nieprawidłowości, które mogą mieć wymiar nie tylko finansowy. Poza skorygowaniem nieprawidłowych wydatków należy, gdy jest taka potrzeba, podjąć też inne działania. Są one uzależnione od rodzaju stwierdzonej nieprawidłowości i mogą polegać np. na zapewnieniu beneficjentom lepszej informacji nt. wydatków kwalifikowalnych, podniesieniu kwalifikacji pracowników zajmujących się wdrażaniem programu operacyjnego, zintensyfikowaniu działań kontrolnych. Działania naprawcze należy podjąć możliwie szybko po stwierdzeniu nieprawidłowości.
- 10) Przepisy niniejszych Wytycznych mają zastosowanie również w przypadku Operacji III Pomoc Techniczna w ramach PO PŻ. W odniesieniu do Operacji III, gdy w Wytycznych jest mowa o wniosku o dofinansowanie należy przez to rozumieć wniosek o zapotrzebowanie na środki pomocy technicznej, natomiast przez wniosek o płatność należy rozumieć wniosek o poświadczenie wydatków i zestawienie wydatków.

Rozdział 5 – Definicja nieprawidłowości i źródła informacji o nieprawidłowościach

- 1) Definicja nieprawidłowości indywidualnej wskazana w Rozdziale 3 obejmuje trzy zasadnicze przesłanki, które muszą zaistnieć jednocześnie, aby można było mówić o wystąpieniu nieprawidłowości, tj.:
- a) naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego,
  - b) działanie lub zaniechanie podmiotu gospodarczego oraz
  - c) realna albo potencjalna szkoda dla budżetu UE, polegająca na finansowaniu ze środków tego budżetu nieuzasadnionego wydatku.

- 2) Poprzez naruszenie prawa należy rozumieć nie tylko naruszenie przepisów aktów prawnych, takich jak ustawy czy rozporządzenia, ale również zasad określonych w dokumentach, których obowiązek stosowania wynika z umowy o dofinansowanie projektu.
- 3) Istotnym elementem definicji nieprawidłowości jest pojęcie szkody dla budżetu UE, która może być szkodą realną (gdy nieprawidłowość ma szkodliwy wpływ na budżet UE, tj. gdy nieprawidłowość została wykryta po sfinansowaniu nieprawidłowego wydatku ze środków POPŻ) albo tylko potencjalną (gdy nieprawidłowość może mieć szkodliwy wpływ na budżet UE). Zaistnienie szkody potencjalnej jest wystarczające, by można było stwierdzić wystąpienie nieprawidłowości. Ze szkodą potencjalną mamy do czynienia wówczas, gdy nie doszło do sfinansowania nieprawidłowego wydatku ze środków POPŻ, lecz istniało takie ryzyko, gdyby nieprawidłowość nie została wykryta przed wypłatą tych środków.
- 4) Analiza powyższych składników definicji nieprawidłowości w odniesieniu do każdego przypadku jest dokonywana przez właściwą instytucję systemu wdrażania na podstawie informacji własnych lub otrzymanych od innych instytucji uprawnionych do kontroli, a także innych podmiotów, skutkujących możliwością wykrycia nieprawidłowości.

Podrozdział 5.1 – Źródła informacji o nieprawidłowościach

- 1) Podstawowym źródłem informacji o nieprawidłowościach są różnego rodzaju kontrole prowadzone przez następujące podmioty:
  - a) instytucje systemu wdrażania POPŻ, tj.: IZ, IP, IC prowadzące odpowiednio kontrole projektów (w tym m.in. weryfikacje wydatków, kontrole projektów na miejscu) lub kontrole systemowe w instytucjach.
  - b) instytucje funkcjonujące w obszarze systemu wdrażania POPŻ: IA, KE, Europejski Trybunał Obrachunkowy oraz OLAF. Podmioty te prowadzą audyty, kontrole lub dochodzenia administracyjne dotyczące wdrażania środków przedmiotowych funduszy zarówno u beneficjentów, jak i w instytucjach systemu wdrażania.
  - c) instytucje spoza systemu wdrażania POPŻ, takie jak UZP, NIK, CBA, regionalne izby obrachunkowe, czy urzędy kontroli skarbowej.
- 2) Źródłem informacji o nieprawidłowościach mogą być również zawiadomienia przekazane przez organy ścigania, informacje prasowe i zawiadomienia przekazywane przez podmioty prywatne (w tym anonimowe) przede wszystkim instytucjom systemu wdrażania POPŻ.
- 3) Ponadto, informacje na temat poprawności wdrażania środków POPŻ oraz potencjalnych nieprawidłowości można uzyskać poprzez weryfikację sprawozdań z realizacji projektów/operacji.
- 4) Należy podkreślić, że instytucje zajmujące się wdrażaniem POPŻ, powinny analizować informacje pokontrolne sporządzone przez inne podmioty w celu identyfikacji nieprawidłowości. W przypadku uzyskania takiej informacji, przed podjęciem działań korygujących i ewentualnym przekazaniem informacji o nieprawidłowości do właściwej instytucji, instytucja otrzymująca te informacje powinna je w odpowiedni sposób zweryfikować np. poprzez zasięgnięcie dodatkowych wyjaśnień u zainteresowanych podmiotów, weryfikację dokumentacji, ewentualnie kontrolę na miejscu. Wyniki

przeprowadzonych weryfikacji będą mogły stanowić podstawę do dokonania *pierwszego ustalenia administracyjnego lub sądowego*.

Rozdział 6 – Sposoby postępowania z nieprawidłowościami

1) Sposób postępowania z nieprawidłowymi wydatkami uzależniony jest od momentu ich stwierdzenia. Należy wyróżnić następujące sytuacje:

a) stwierdzenie nieprawidłowości przed podpisaniem umowy o dofinansowanie realizacji projektu,

b) stwierdzenie nieprawidłowości przed zatwierdzeniem wniosku beneficjenta o płatność oraz

c) stwierdzenie nieprawidłowości po zatwierdzeniu wniosku beneficjenta o płatność.

2) Szczególnym przypadkiem jest postępowanie z nieprawidłowościami indywidualnymi, które powstały na skutek działania lub zaniechania instytucji. Procedura dokonywania korekt w takich sytuacjach została omówiona odrębnie, w Rozdziale 10.

3) W przypadku stwierdzenia podejrzenia popełnienia nadużycia finansowego Instytucja stwierdzająca takowe podejrzenie ma obowiązek powiadomić odpowiednie organy.

Podrozdział 6.1 – Stwierdzenie nieprawidłowości przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu

1) Z dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu funduszy UE wynika, że część stwierdzanych nieprawidłowości stanowią nieprawidłowości wykryte przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Są to przede wszystkim nieprawidłowości stwierdzane podczas weryfikacji wniosków o dofinansowanie projektów i mogą one dotyczyć m. in. nieprawidłowości w zamówieniach publicznych (w przypadku projektów rozpoczętych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie), a także polega np. na przedłożeniu fałszywych dokumentów.

2) Sposób postępowania z nieprawidłowościami stwierdzonymi przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu uzależniony jest od rodzaju i charakteru nieprawidłowości. Najważniejsze rodzaje przypadków omówiono poniżej.

3) W przypadku wystąpienia podejrzenia popełnienia nadużycia finansowego instytucja powinna rozważyć wstrzymanie podpisania umowy o dofinansowanie projektu do czasu wyjaśnienia sprawy. Jednakże, jeżeli istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nadużycie finansowe miało miejsce, instytucja powinna wstrzymać podpisanie umowy.

4) W sytuacji stwierdzenia nadużycia finansowego, np. fałszerstwa dokumentów stanowiących załączniki do wniosku o dofinansowanie projektu, należy odstąpić od zawarcia umowy o dofinansowanie i powiadomić odpowiednie organy.

5) W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w projekcie, którego realizacja rozpoczęła się przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, jeżeli wartość tej nieprawidłowości nie skutkowałaby uznaniem całości wydatków za niekwalifikowalne oraz nie istnieje podejrzenie nadużycia finansowego, umowa o dofinansowanie projektu może zostać zawarta. Wydatki nieprawidłowe nie będą jednak mogły być uznane za kwalifikowalne.

6) W sytuacji, gdy nieprawidłowość dotyczy zamówienia publicznego kluczowego dla

realizacji projektu rozpoczętego przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, i jednocześnie nieprawidłowość nie skutkowałaby nałożeniem korekty 100% na wydatki objęte zamówieniem, zawarcie umowy z beneficjentem nadal jest możliwe. Wydatki nieprawidłowe nie będą mogły być uznane za kwalifikowalne. W przypadku, gdy kwoty nieprawidłowości nie będzie można precyzyjnie określić, wartość nieprawidłowości zostanie obliczona zgodnie z taryfikatorem (zobacz Rozdział 7).

Podrozdział 6.2 – Stwierdzenie nieprawidłowości przed zatwierdzeniem wniosku beneficjenta o płatność

- 1) Nieprawidłowości stwierdzone przed zatwierdzeniem wniosku beneficjenta o płatność dzielimy na dwa rodzaje: nieprawidłowości stwierdzone przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o płatność oraz nieprawidłowości stwierdzone w trakcie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność. Sposób postępowania w obydwu przypadkach przedstawiono w Sekcjach 6.2.1 oraz 6.2.2 niniejszego podrozdziału.
- 2) Podkreślenia wymaga, iż wydatek niekwalifikujący się do współfinansowania, jako potencjalnie szkodliwy dla budżetu UE, wyczerpuje przesłanki nieprawidłowości określone w art. 2 pkt 16 rozporządzenia FEAD i wymaga podjęcia działań korygujących, o których mowa w Rozdziale 4 pkt 4.

Sekcja 6.2.1 – Stwierdzenie nieprawidłowości przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o płatność

- 1) Szczególną sytuacją jest stwierdzenie nieprawidłowości przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o płatność, np. w trakcie kontroli na miejscu. Nieprawidłowy wydatek nie może być we wniosku o płatność wskazany jako kwalifikowalny, z zastrzeżeniem sytuacji, o których mowa poniżej w pkt 2 i 3.
- 2) W przypadku, gdy nieprawidłowość dotyczy zamówienia publicznego przeprowadzonego z naruszeniem prawa, beneficjent, w zależności od charakteru i wagi naruszenia, może być uprawniony do częściowego zrefundowania wydatków poniesionych w związku z postępowaniem obciążonym nieprawidłowością. W takim przypadku instytucja kontrolująca lub instytucja zajmująca się weryfikacją wniosków o płatność informuje beneficjenta o konieczności ujęcia we wniosku o płatność wydatków kwalifikowalnych pomniejszonych o kwotę, jaka wynikałaby z konieczności nałożenia korekty zgodnie z taryfikatorem.
- 3) Podobnie należy postąpić ze wszystkimi innymi wydatkami spoza obszaru zamówień publicznych, które zostały poniesione z naruszeniem przepisów lub zasad wdrażania funduszy UE i ich niekwalifikowalność jest tylko częściowa. Wówczas, zgodnie z przepisami rozporządzenia ogólnego, art. 53 ust. 2, kwota wydatku kwalifikowalnego, którą beneficjent deklaruje we wniosku o płatność, ulega proporcjonalnemu obniżeniu.
- 4) Instytucja weryfikująca wniosek beneficjenta o płatność jest odpowiedzialna za sprawdzenie, czy beneficjent dokonał odpowiedniego pomniejszenia kwoty wydatków kwalifikowalnych, o którym mowa w pkt 2 i 3. W przypadku stwierdzenia, iż beneficjent nie dokonał odpowiedniego pomniejszenia wydatków kwalifikowalnych, instytucja weryfikująca wniosek o płatność pomniejsza wydatki kwalifikowalne o kwotę wydatków nieprawidłowych,

zgodnie z sekcją 6.2.2.

Sekcja 6.2.2 – Stwierdzenie nieprawidłowości w trakcie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność

- 1) W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w złożonym przez beneficjenta wniosku o płatność, instytucja weryfikująca wniosek dokonuje pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność złożonym przez beneficjenta o całkowitą kwotę wydatków nieprawidłowych
- 2) Stwierdzenie nieprawidłowych wydatków we wniosku o płatność przed jego zatwierdzeniem, o czym mowa w art. 24 ust. 9 pkt 1 ustawy o zasadach realizacji, nie wiąże się z obniżeniem współfinansowania UE dla projektu, z zastrzeżeniem pkt 4 oraz 8.
- 3) W miejsce wydatków nieprawidłowych beneficjent może przedstawić inne wydatki kwalifikowalne, nieobarczone błędem. Wydatki te mogą być przedstawione w jednym bądź kilku wnioskach o płatność składanych w późniejszym terminie. Jako wydatki nieobarczone błędem należy traktować również wydatki skorygowane, o których mowa w sekcji 6.2.1, pkt 2.
- 4) W przypadku, gdy beneficjent nie może przedstawić do współfinansowania innych wydatków kwalifikowalnych, współfinansowanie UE dla projektu ulega obniżeniu. Powyższa kwota może zostać wykorzystana na dofinansowanie innych projektów realizowanych w ramach danego programu.
- 5) Instytucja weryfikująca wniosek o płatność informuje beneficjenta w formie pisemnej o dokonanych pomniejszeniach.
- 6) Zgodnie z art. 24 ust. 10 ustawy o zasadach realizacji, w trybie określonym w art. 25 ust. 2-12 ustawy o zasadach realizacji, beneficjent w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji o pomniejszeniu może wnieść umotywowane pisemne zastrzeżenia.
- 7) W przypadku pozytywnego rozpatrzenia zastrzeżeń zgłoszonych przez beneficjenta, instytucja – w zależności od konkretnej sytuacji i rozwiązań przyjętych w danym programie – dokonuje odpowiedniej zmiany we wniosku o płatność albo zwraca się do beneficjenta z prośbą o ujęcie zakwestionowanych wydatków w kolejnym wniosku o płatność.
- 8) W sytuacji, gdy beneficjent zawarł we wniosku o płatność wydatek, który wcześniej, w wyniku kontroli, został uznany za nieprawidłowy, instytucja weryfikująca wniosek powinna ocenić, czy nie zachodzą przesłanki podejrzenia popełnienia przestępstwa. Celowe przedstawienie do rozliczenia wydatków niekwalifikowalnych może stanowić próbę popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) albo przestępstwa skarbowego, o którym mowa w ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2013 r., poz. 186 z późn. zm.). W ramach systemu zaliczkowego, w sytuacji negatywnego rozpatrzenia zastrzeżeń zgłoszonych przez beneficjenta lub ich niezgłoszenia, przy jednoczesnym braku zgody beneficjenta na pomniejszenie wartości wydatków kwalifikowalnych o wydatki nieprawidłowe, właściwa instytucja wzywa beneficjenta do zwrotu kwoty stwierdzonej nieprawidłowości na podstawie wezwania, o którym mowa w art. 207 ust. 8 ufp. Po bezskutecznym upływie terminu zwrotu wskazanego w ww. wezwaniu, odpowiednia

instytucja wydaje decyzję, o której mowa w art. 207 ust. 9 ufp. Sposoby odzyskiwania od beneficjenta środków nieprawidłowo wydatkowanych zostały omówione w Rozdziale 8.

Podrozdział 6.3 – Nieprawidłowości stwierdzone po zatwierdzeniu wniosku beneficjenta o płatność

- 1) W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości po zatwierdzeniu wniosku beneficjenta o płatność, zachodzi konieczność nałożenia korekty finansowej na wydatki w ramach projektu. Wiąże się to z obniżeniem całkowitej kwoty współfinansowania UE dla danego projektu o kwotę nałożonej korekty. Beneficjent w miejsce nieprawidłowych wydatków nie ma już możliwości przedstawienia do współfinansowania innych wydatków kwalifikowalnych, nieobarczonych błędem.
- 2) Sposób obliczenia wysokości korekty finansowej został przedstawiony w Rozdziale 7.
- 3) Sposoby odzyskania od beneficjenta środków nieprawidłowo wydatkowanych zostały omówione w Rozdziale 8.

Rozdział 7 – Obliczanie wysokości korekty finansowej -

- 1) Kwota korekty powinna być równa kwocie nieprawidłowo poniesionego wydatku w wysokości odpowiadającej wartości wkładu z budżetu UE. Dla jej właściwego określenia konieczne jest uwzględnienie stopy współfinansowania dla danego projektu. Wysokość korekty należy wówczas obliczyć według następującego wzoru:

$$KK = NW * S\%$$

gdzie:

KK – kwota korekty,

NW – nieprawidłowy wydatek,

S – stopa współfinansowania UE określona procentowo.

- 2) W większości przypadków określenie wysokości korekty w powyższy sposób jest możliwe. Występuje też jednak wiele sytuacji, w szczególności w obszarze zamówień publicznych, gdy precyzyjne określenie wysokości nieprawidłowych wydatków nie jest możliwe. Wówczas, kierując się ogólną zasadą sformułowaną w art. 53 rozporządzenia FEAD, należy zastosować korektę w wysokości proporcjonalnej do charakteru i wagi popełnionej nieprawidłowości, uwzględniając przy tym straty poniesione przez FEAD.

- 3) W przypadku, gdy tego rodzaju nieprawidłowość dotyczy zamówień publicznych, należy zastosować stawkę procentową korekty określoną w taryfikatorze, pamiętając o konieczności uwzględnienia stopy współfinansowania UE dla projektu. W takiej sytuacji korekta nakładana jest na całość wydatków kwalifikowalnych dotyczących zamówienia dotkniętego nieprawidłowością i należy określić ją w następujący sposób:

$$KK = \Sigma KW * S\% * T\%$$

gdzie:

KK – kwota korekty,

ΣKW – suma wydatków kwalifikowalnych w zamówieniu,

S – stopa współfinansowania UE określona procentowo,

T% - stawka procentowa korekty określona w Taryfikatorze, będącym załącznikiem do dokumentu *Instrukcja dotycząca wymierzania korekt finansowych za naruszenia prawa zamówień publicznych*.

Rozdział 8 – Odzyskiwanie środków i skutki nieprawidłowości dla beneficjentów

1) Z odzyskiwaniem środków mamy do czynienia wówczas, gdy nieprawidłowość została stwierdzona po dokonaniu wypłaty na rzecz beneficjenta. Taka sytuacja może mieć miejsce w dwóch przypadkach:

a) gdy nieprawidłowość została wykryta po zatwierdzeniu wniosku beneficjenta o płatność i wypłacie środków na rzecz beneficjenta oraz

b) w projektach rozliczanych na zasadzie zaliczek – również w przypadku, gdy we wniosku o płatność rozliczającym zaliczkę beneficjent zawarze wydatki nieprawidłowe i jednocześnie nie wyrazi zgody na pomniejszenie przez instytucję kwoty wydatków kwalifikowalnych o wartość wydatków nieprawidłowych.

2) Odzyskiwanie środków może odbywać się w szczególności:

a) w procedurze wskazanej w art. 207 ufp,

b) na każdym etapie procedury zwrotu środków z ustanowionych zabezpieczeń umownych.

Podrozdział 8.1 – Procedura odzyskiwania środków wskazana w art. 207 ufp

1) Procedura odzyskiwania środków określona została w art. 207 ufp i może polegać na pomniejszeniu kolejnych płatności na rzecz beneficjenta, o ile taka możliwość istnieje, albo na dokonaniu przez beneficjenta zwrotu środków na rachunki wskazane przez właściwą instytucję.

2) Należy podkreślić, że choć niniejsze wytyczne dotyczą korygowania wydatków nieprawidłowych jedynie w zakresie środków UE (POPŻ), to procedurze odzyskiwania podlegają również publiczne środki krajowe. W odniesieniu do środków krajowych również mają zastosowanie przepisy art. 207 ufp.

3) Procedura odzyskiwania środków określona w art. 207 ufp, ust. 1-9, nie dotyczy beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi.

Stosownie do postanowień art. 67 ufp, do spraw dotyczących należności, o których mowa w art. 60, nieuregulowanych w ufp, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.) oraz odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749, z późn. zm.), zwanej dalej ordynacją podatkową.

4) Procedura odzyskiwania zwrotów zgodna jest z ustawą o finansach publicznych.

5) W przypadku gdy, właściwy organ wydaje decyzję o zwrocie, decyzja określa kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki oraz sposób zwrotu środków.

6) Decyzję, o której mowa w pkt. 5, może wydać organ pełniący funkcję IP.

- 7) Od decyzji wydanej przez IP beneficjent może złożyć odwołanie do IZ. Natomiast w przypadku wydania decyzji w pierwszej instancji przez IZ, beneficjent może zwrócić się do tej instytucji z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.
- 8) Ewentualne spory beneficjenta z instytucją, dotyczące wydanej decyzji o zwrocie mogą być rozstrzygane przez sąd administracyjny.
- 9) Do egzekucji należności pieniężnych wynikających z decyzji o zwrocie stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1619 z późn.zm.).
- 10) W przypadku, gdy odzyskanie środków nieprawidłowo wydatkowanych jest bezskuteczne, IP informuje o tym IZ, która – za pośrednictwem Instytucji Certyfikującej – informuje KE o kwotach, które nie mogą zostać odzyskane lub których nie spodziewa się odzyskać.

Podrozdział 8.2 – Postępowanie z nieprawidłowo lub nieterminowo rozliczonymi zaliczkami

- 1) Odnosząc się do sytuacji wskazanej w pkt. 1 lit. b niniejszego rozdziału należy stwierdzić, że rozliczenie zaliczki polega na wykazaniu przez beneficjenta wydatków kwalifikowalnych we wnioskach o płatność w terminach i na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie projektu albo na zwrocie części lub całości zaliczki.
- 2) Stosownie do art. 189 ust. 3 ufp, w przypadku niezłożenia przez beneficjenta wniosku o płatność na kwotę lub w terminie, o których mowa we właściwych przepisach, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków, tj. od dnia obciążenia rachunku danej instytucji, do dnia złożenia wniosku o płatność.
- 3) Zgodnie z art. 189 ust. 3a oraz art. 189 ust. 3b ufp, w przypadku stwierdzenia okoliczności, o których mowa powyżej, instytucja, która podpisała umowę z beneficjentem, wzywa go do zapłaty odsetek lub do wyrażenia zgody na pomniejszenie kolejnych płatności w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Po bezskutecznym upływie tego terminu odpowiedni organ wydaje decyzję o zapłacie odsetek, określając kwotę środków, od których nalicza się odsetki oraz termin, od którego nalicza się odsetki, a także sposób ich zapłaty.
- 4) Co do zasady, w odniesieniu do projektów, w których dofinansowanie przekazywane jest w formie zaliczki, w przypadku opóźnień w prawidłowym rozliczaniu wydatków, zastosowanie znajduje przepis art. 189 ufp. Mogą jednakże występować sytuacje, w których beneficjent będzie musiał nie tylko zapłacić odsetki, ale również zwrócić kwotę otrzymanej wcześniej zaliczki. W takim przypadku, w odniesieniu do tego beneficjenta, należy wszcząć procedurę odzyskiwania określoną przepisami art. 207 ufp.

Podrozdział 8.3 – Sankcje w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dla beneficjentów

Popętnienie nieprawidłowości przez beneficjenta może wiązać się z następującymi konsekwencjami:

- a) zwrotem środków otrzymanych na realizację projektu wraz z odsetkami – zwrot następuje zawsze, gdy na beneficjenta nałożona zostanie korekta finansowa oraz gdy

zajdą przesłanki określone w art. 207 ust 1 ufp⁴. Należy przy tym pamiętać, że nałożenie korekty finansowej, o której mowa w niniejszych wytycznych, wiąże się z koniecznością zwrotu środków pochodzących z budżetu UE, natomiast wystąpienie przesłanek, o których mowa w art. 207 ust. 1 ufp, implikuje zwrot zarówno unijnej, jak i krajowej części współfinansowania.

- b) rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu – zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie,
- c) pozbawieniem, ograniczeniem wolności lub grzywną – jeżeli nieprawidłowość wiąże się z popełnieniem przestępstwa, o którym mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),
- d) pozbawieniem, ograniczeniem wolności lub grzywną – z tytułu popełnienia przestępstwa skarbowego lub grzywną z tytułu popełnienia wykroczenia skarbowego, o których mowa w ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2013, poz. 186 z późn. zm.),
- e) zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, karą pieniężną, naganą, upomnieniem – jeżeli nieprawidłowość wiąże się z którymś z naruszeń dyscypliny finansów publicznych, określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 168).

Podrozdział 8.4 – Rejestr podmiotów wykluczonych

Rejestr podmiotów wykluczonych (na podstawie art. 207 ufp) z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich prowadzony jest, zgodnie z art. 210 ufp, przez Ministra Finansów. W zakresie POPŻ nie ma zastosowania na podstawie artykułu 207 ust. 7 ufp.

Odrębny rejestr podmiotów wykluczonych stanowi tzw. centralna baza danych o wykluczeniach, prowadzona przez KE stosownie do art. 108 rozporządzenia 966/2012 („rozporządzenie finansowe”) na podstawie informacji m.in. z państw członkowskich, dotyczących podmiotów podlegających wykluczeniu z udziału w procedurach zamówień publicznych, jeżeli postępowanie danego podmiotu naruszyło interesy finansowe Unii, a w szczególności jeżeli wydany został w stosunku do nich (lub do osób posiadających w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne) prawomocny wyrok za nadużycia finansowe lub jakąkolwiek inną nielegalną działalność naruszającą te interesy.

Rozdział 9 – Obliczanie odsetek od kwot podlegających zwrotowi oraz z tytułu nierozliczonych zaliczek

---

⁴ Zgodnie z art. 207 ust. 1 ufp przesłanki zwrotu środków to: wykorzystanie środków niezgodnie z przeznaczeniem, wykorzystanie ich z naruszeniem procedur, pobranie środków nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

- 1) Zgodnie z art. 207 ufp środki przeznaczone na realizację POPŻ, wykorzystane w sposób nieprawidłowy, podlegają zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków, tj. od dnia obciążenia rachunku danej instytucji.
- 2) W przypadku, gdy wydawana jest decyzja o zwrocie środków, o której mowa w podrozdziale 8.1 pkt 6, beneficjent powinien zwrócić wskazaną kwotę wraz z odsetkami obliczonymi w wysokości jak dla zaległości podatkowych w terminie 14 dni od dnia doręczenia ostatecznej decyzji, na wskazany w tej decyzji rachunek bankowy.
- 3) Zgodnie z przepisami ufp, konieczność naliczenia odsetek, o których mowa w pkt 1 niniejszego rozdziału, dotyczy również płatności ze środków POPŻ przekazanych w formie zaliczek. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na odpowiednią kwotę lub w przewidzianym terminie, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki w wysokości jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność.
- 4) Ostatnim dniem, za który należy obliczyć odsetki, jest, z zastrzeżeniem pkt 3, dzień zwrotu środków, tj. dzień obciążenia rachunku beneficjenta, lub dzień wpływu do właściwej instytucji pisemnej zgody na pomniejszenie kolejnych płatności, o czym mowa w Podrozdziale 8.1 pkt 5.
- 5) Obliczając odsetki należy pamiętać, że zgodnie z art. 63 §. 1 ordynacji podatkowej kwotę odsetek należy zaokrąglić do pełnych złotych w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa się do pełnych złotych.
- 6) Zgodnie z art. 54 §. 1 pkt 5 ordynacji podatkowej odsetek za zwłokę nie nalicza się, jeżeli ich wysokość nie przekraczałyby trzykrotnej wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. 2012. poz. 1529), za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej.

Rozdział 10 – Nieprawidłowość indywidualna niezawiniona przez beneficjenta – procedura dokonywania korekty finansowej

- 1) Nieprawidłowość indywidualna niezawiniona przez beneficjenta to nieprawidłowość, która wynikała bezpośrednio z działania lub zaniechania instytucji funkcjonującej w systemie wdrażania danego programu operacyjnego lub też z działania lub zaniechania organu państwa.
- 2) W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej niezawinionej przez beneficjenta należy nałożyć korektę finansową na wydatki w ramach projektu tak, jak w przypadku innych nieprawidłowości indywidualnych.
- 3) Konsekwentnie, w przypadku, o którym mowa w pkt 2, nałożenie korekty skutkuje koniecznością obniżenia współfinansowania UE dla projektu. Jednocześnie jednak beneficjent nie powinien ponosić kosztu korekty, dlatego pomimo obniżenia współfinansowania UE, otrzymuje środki na pokrycie wydatków nieprawidłowych, choć będą one stanowiły wydatki niekwalifikowalne w projekcie.
- 4) Wkład anulowany w związku z nałożeniem korekty nie może być ponownie wykorzystany na operacje, które były przedmiotem korekty. Koszt korekty finansowej musi

zostać pokryty przez instytucję, która dopuściła się zaniechania lub której działanie doprowadziło do nieprawidłowości indywidualnej beneficjenta, a uwolniona w ten sposób kwota może zostać przeznaczona na inny projekt .

5) Jeżeli instytucja, o której mowa powyżej, jest państwową jednostką budżetową, to kwota korekty zostanie ostatecznie pokryta ze środków budżetu państwa.

6) Podmiotem stwierdzającym, czy dana nieprawidłowość indywidualna wynika z działania lub zaniechania instytucji, której IZ powierzyła realizację zadań jako IP, jest IZ.

Rozdział 11 – Nieprawidłowość systemowa – procedura dokonywania korekty finansowej

1) Nieprawidłowość systemowa może wystąpić na różnych szczeblach wdrażania POPŻ i w związku z tym może dotyczyć Programu albo tylko jego części. W przypadku, gdy nieprawidłowość została popełniona przez IP, korekta finansowa nakładana jest przez IZ. W przypadku, gdy nieprawidłowość została popełniona przez IZ, dokonuje ona autokorekty w odpowiednim zakresie POPŻ, tj. w odniesieniu do całego programu, właściwej operacji albo określonego rodzaju projektów.

2) Wysokość korekty finansowej powinna zostać ustalona na podstawie przepisów rozporządzenia delegowanego. Przepisy art. 8 określają kryteria ustalania poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemów zarządzania i kontroli, natomiast przepisy art. 9 określają kryteria stosowania korekt finansowych na podstawie stawek zryczałtowanych lub ekstrapolowanych oraz kryteria ustalania poziomu korekty finansowej.

3) Przywołane powyżej przepisy odnoszą się do działań KE wobec państw członkowskich w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości systemowej. Te same kryteria stosowania korekt finansowych i ustalania ich poziomów powinny być stosowane przez instytucje systemu wdrażania POPŻ, gdy nieprawidłowości systemowe zostaną stwierdzone przez instytucję systemu wdrażania lub jakikolwiek inny krajowy podmiot prowadzący kontrole wdrażania funduszy unijnych.

4) Koszty korekt finansowych nałożonych w związku z nieprawidłowościami systemowymi ponoszą instytucje, które dopuściły się błędnych działań lub zaniechań. W przypadku, gdy są one państwowymi jednostkami budżetowymi, kwota korekty zostanie ostatecznie pokryta ze środków budżetu państwa.

5) Kwota korekty wynikająca z nieprawidłowości systemowej może zostać ponownie wykorzystana na realizację POPŻ, z wyłączeniem projektów objętych korektą. W sytuacji, gdy korektą finansową objęty jest cały Program i nie ma możliwości wyodrębnienia rodzajów projektów, których nie dotyczy nieprawidłowość systemowa, wkład wspólnotowy w ramach Programu ulega ostatecznemu obniżeniu.

Rozdział 12 – Odpowiedzialność za proces korygowania wydatków

1) Podmiotami odpowiedzialnymi za proces korygowania wydatków są, co do zasady, instytucje, które zawarły z beneficjentami umowy o dofinansowanie. W związku z tym, w szczególności na tych instytucjach ciąży również obowiązek analizy wyników kontroli pochodzących od podmiotów spoza systemu wdrażania funduszy UE, tj. np. NIK czy UZP. Informacje o naruszeniach przepisów i zasad realizacji projektów mogą być bezpośrednio

przekazywane IP/IZ przez te podmioty.

2) W przypadku nieprawidłowości systemowych, podmiotem odpowiedzialnym za cały proces korygowania wydatków jest, co do zasady, IZ POPŻ. Mogą jednak wystąpić sytuacje, w których nieprawidłowość systemowa wystąpiła wskutek błędów popełnionych przez IP i dotyczy ona tylko części operacji. W takiej sytuacji, jeśli IZ delegowała do IP kompetencje w zakresie korygowania wydatków w przypadku nieprawidłowości systemowych, podmiotem odpowiedzialnym jest właściwa IP.

Rozdział 13 – Korekta finansowa a rozliczenia z Komisją Europejską

1) Z punktu widzenia rozliczeń z Komisją decydującym czynnikiem jest moment stwierdzenia nieprawidłowości. Jeśli nieprawidłowość została stwierdzona i skorygowana przed certyfikowaniem wydatków do KE / przed przekazaniem wniosku o płatność do KE, to nałożona korekta nie ma wpływu na rozliczenia z Komisją.

2) Natomiast w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości po certyfikowaniu nieprawidłowego wydatku do KE, należy:

a) wycofać środki poprzez pomniejszenie pierwszego możliwego wniosku o płatność przekazywanego do KE – windykacja następuje najczęściej po pomniejszeniu, lub

b) poddać środki procedurze odzyskiwania – pomniejszenie następuje dopiero po odzyskaniu środków.

3) Niezależnie od momentu stwierdzenia nieprawidłowości korektę finansową należy odnotować w zestawieniu wydatków dla roku obrachunkowego, w którym podjęto decyzję o anulowaniu wkładu UE dla projektu.

4) Obowiązek uwzględniania korekt finansowych we wnioskach o płatność przekazywanych do KE dotyczy nieprawidłowości indywidualnych i systemowych.

5) Szczegółowe uregulowania dotyczące obowiązków IC w zakresie prowadzenia rejestru kwot podlegających procedurze odzyskiwania oraz kwot wycofanych po anulowaniu całości albo części dofinansowania dla projektu określone zostały w wewnętrznych procedurach IC

Rozdział 14 – Ogólne zasady raportowania nieprawidłowości

1) Zgodnie z art. 30 ust. 2 rozporządzenia FEAD państwo członkowskie zobowiązane jest do informowania KE o stwierdzonych nieprawidłowościach, jeśli wkład z FEAD w ramach danej nieprawidłowości przekracza 10 tys. Euro oraz przypadków szczególnych⁵. Państwo członkowskie informuje również o istotnych faktach dotyczących przebiegu prowadzonych postępowań zgodnie z procedurami wskazanymi w pkt 5 tego rozdziału.

2) Szacując wartość wykrytej nieprawidłowości należy zapewnić, aby jej pełny wymiar finansowy obejmował także szkodę potencjalną, czyli wydatki nieprawidłowe, którym zapobieżono dzięki odpowiednio wczesnemu wykryciu nieprawidłowości. Kwota

---

⁵ Przypadki szczególne określone w art. 2 pkt 3 projektu Draft Commission Working Document Implementing Regulation (EU) No .../..of XXX setting out the modalities for the reporting of irregularities under Regulation (EU) No 223/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 on the Fund for European Aid to the Most Deprived

nieprawidłowości powinna bowiem odzwierciedlać pełny wymiar finansowy, w tym faktyczną i potencjalną szkodę. Poprawne oszacowanie całkowitej kwoty nieprawidłowości przekłada się na wartość udziału UE w tej kwocie, a jego odniesienie do progu 10 tys. euro warunkuje obowiązek sporządzenia raportu do KE.

3) W Polsce podmiotem odpowiedzialnym za przekazywanie powyższych informacji bezpośrednio do KE jest Pełnomocnik Rządu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej⁶, zwany dalej Pełnomocnikiem Rządu. Pełnomocnik Rządu realizuje swoje zadania przy pomocy komórki organizacyjnej w Ministerstwie Finansów, tzw.. MF-R.

4) Obowiązki dotyczące przekazywania informacji o nieprawidłowościach i prowadzonych postępowaniach do MF-R ciążą natomiast na IZ

5) Pełnomocnik Rządu⁷ w stosownych procedurach określa zadania poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za informowanie o nieprawidłowościach oraz zasady współpracy między nimi i terminy realizacji tych zadań, a także przedstawia tryb i zakres przekazywanych informacji, stosownie do wymogów KE, w tym przy pomocy systemu IMS.

6) Należy podkreślić, że zgodnie z rozporządzeniem FEAD nie wszystkie nieprawidłowości podlegają obowiązkowi zgłoszenia do KE. Raportowaniu nie podlegają nieprawidłowości nieprzekraczające progu, o którym mowa w pkt 1. Ponadto w przepisie art. 30 ust. 2 rozporządzenia FEAD określono wyjątki od konieczności zgłaszania nieprawidłowości bez względu na kwotę wkładu z funduszy. Państwa członkowskie nie powiadamiają Komisji o nieprawidłowościach w następujących przypadkach:

a) gdy nieprawidłowość polega jedynie na niewykonaniu, w całości lub w części, operacji objętej dofinansowanym programem operacyjnym z powodu upadłości beneficjenta;

b) zgłoszonych dobrowolnie przez beneficjenta IZ lub IC, zanim którakolwiek z tych instytucji wykryje nieprawidłowość, zarówno przed wypłaceniem wkładu publicznego, jak i po nim;

c) które zostały wykryte i skorygowane przez IZ lub IC zanim włączono stosowne wydatki do zestawienia wydatków przedkładanego Komisji.

7) Wyjątki te nie dotyczą przypadków podejrzenia nadużycia finansowego ani poprzedzających upadłość beneficjenta.

8) W odniesieniu do nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli instytucji UE (np. KE, OLAF) należy podkreślić, że raport końcowy tych instytucji z kontroli, misji lub dochodzenia administracyjnego, stwierdzający nieprawidłowości w rozumieniu

---

⁶ Na podstawie § 1 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2003 r. w sprawie Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 119, poz. 1113, z późn. zm) Pełnomocnikiem Rządu jest Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej.

⁷ Pełnomocnik Rządu, na mocy § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2003 r. w sprawie Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej, odpowiada za *inicjowanie, koordynację i realizację działań mających na celu zabezpieczenie interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej*, w tym: [...] *przekazywanie do KE raportów dotyczących nieprawidłowości w wykorzystaniu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, zgodnie z obowiązującymi przepisami.*

rozporządzenia FEAD, należy traktować jako tzw. *pierwsze ustalenie administracyjne lub sądowe*, skutkujące obowiązkiem terminowego przekazania raportu o nieprawidłowości do KE, co nie wyklucza możliwości jej anulowania w toku dalszego postępowania, np. wyjaśnień z KE. W procesie gromadzenia, przechowywania i przekazywania informacji o nieprawidłowościach IZ zapewnia ochronę danych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych.